

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA****Codi:** 43372**Nom:** La situació de les dones en l'ordenament jurídic espanyol**Cicle:** Màster Universitari Oficial**Crèdits ECTS:** 6**Curs acadèmic:** 2025-26**TITULACIONS**

Titulació	Centre	Curs	Període
2153 - Màster Universitari en Gènere i Polítiques d'Igualtat	Facultat de Ciències Socials	1	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2153 - Màster Universitari en Gènere i Polítiques d'Igualtat	Perspectives de gènere en l'espai jurídic i polític	OPTATIVA

COORDINACIÓ

ROIG BERENGUER ROSA MARI

RESUM

Esta assignatura té com a objectiu analitzar críticament la situació de les dones en l'ordenament jurídic espanyol amb un enfocament internacional des d'una perspectiva de gènere interseccional. S'emmarca en la matèria "Perspectiva de gènere en l'espai jurídic i polític" del Màster Universitari en Gènere i Polítiques d'Igualtat i combina enfocaments teòrics i pràctics entorn dels drets de les dones en l'àmbit jurídic. Té caràcter quadrimestral i s'impartix en el 1r semestre.

L'assignatura proporciona ferramentes conceptuals i normatives per a comprendre com el dret ha contribuït històricament a la subordinació de les dones i com, al mateix temps, pot ser un instrument per a la seua emancipació i ciutadania plena. S'analitzaran críticament les transformacions legislatives recents, els avanços en matèria d'igualtat formal i substantiva, així com els reptes actuals, com l'auge dels discursos antigènere, el *backlash jurídic, la disputa sobre els drets sexuals i reproductius, i les noves configuracions familiars.

Així mateix, s'abordaran els marcs normatius internacionals i europeus en matèria d'igualtat i no discriminació, i s'examinarà jurisprudència rellevant amb una mirada crítica i interseccional. L'assignatura fomenta l'aplicació transversal de la perspectiva de gènere a l'anàlisi del dret, des d'una visió transformadora i compromesa amb els drets humans.

L'enfocament metodològic combina anàlisi teòrica, estudi de casos, simulacions pràctiques i discussió crítica sobre textos legals, sentències i doctrines feministes. Es posarà especial èmfasi en l'ús no sexista del llenguatge jurídic i en el desenrotllament de competències per a identificar i corregir biaixos

androcèntrics en la producció normativa i jurisprudencial.

Els continguts i competències d'esta assignatura prenen com a referent els principis rectors, valors democràtics i Objectius de Desenvolupament Sostenible continguts en l'article 4 del Reial decret 822/2021

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No hay requisitos específicos. Se recomienda la adquisición previa por el alumnado de conocimientos básicos acerca de las relaciones de género, cultura y sociedad.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

-

Adquirir els instruments per a poder planificar, ordenar i canalitzar activitats de manera que s'eviten en la mesura que es puga els imprevistos, es prevegen i minimitzen els eventuais problemes i s'anticipen les seues solucions.

Conèixer el concepte i, sobretot, la justificació de les mesures d'acció afirmativa.

Conèixer el principi d'igualtat en el sistema jurídic espanyol i en el de la Unió Europea i les polítiques públiques europees, estatals, autonòmiques i locals per a la igualtat entre dones i hòmens.

Conèixer i utilitzar amb fluïdesa les categories, prescripcions i procediments rellevants per a cada cas i els seus antecedents i solucions més significatives.

Contemplar en conjunt i tenir en compte els diferents aspectes i les implicacions en els diferents aspectes de les decisions i opcions adoptades, sabent triar o aconsellar les més convenients dins de l'ètica, la legalitat i els valors de la convivència social.

Elaborar i manejar els escrits, informes i procediments d'actuació més idonis per als problemes suscitats.

Participar en debats i discussions, dirigir-los i coordinar-los i ser capaços de resumir i extreure'n les conclusions més rellevants i acceptades per la majoria.

Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Projectar sobre problemes concrets els seus coneixements i saber resumir i extractar els arguments i les conclusions més rellevants per a la seva resolució.

Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.

Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.

Saber treballar en equips multidisciplinaris reproduint contextos reals i aportant i coordinant els propis coneixements amb els d'altres branques i intervinents.

Ser capaços d'integrar-se en equips, tant en funció de directius o coordinadors com a funcions específiques acotades i en funcions de suport al propi equip o altres.

Ser capaços d'obtenir i de seleccionar la informació i les fonts rellevants per a la resolució de problemes, elaboració d'estratègies i assessorament a clients.

Utilitzar les diferents tècniques d'exposició-oral, escrita, presentacions, panells, etc-per comunicar els seus coneixements, propostes i posicions.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Les perspectives feministes en el dret. Autonomia, gènere i dret

2. Dret internacional dels drets humans de les dones

3. Criminologia, dret penal i perspectiva de gènere

4. Criminologia, dret penal i perspectiva de gènere

5. Dret del treball i la seguretat social

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	6,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	34,00
Estudi i treball autònom	25,00
Preparació de classes	13,00
Preparació d'activitats d'avaluació	12,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

El màster està organitzat en diferents mòduls i assignatures que aniran activant-se en la xarxa progressivament. Per a això a l'inici del màster es comunicarà quin és el cronograma seqüenciat de les assignatures en el qual es disposarà dels materials i es trobaren actius els exercicis d'avaluació de l'assignatura.

Les persones matriculades en el màster disposen d'un material en xarxa que pot imprimir-se per al seu estudi. Disposen així mateix d'una tutoria telemàtica en la qual les persones matriculades i les professores responsables de l'assignatura estableixen una relació individualitzada. Les professores comunicaran al principi d'activar l'assignatura quin és el seu horari de tutoria.

AVALUACIÓ

L'avaluació consistirà en la realització de 2 tasques específiques, a triar per les estudiants d'un conjunt de tasques plantejades per les professores. Les tasques podran consistir en la resolució d'un cas pràctic, preguntes curtes o de desenrotllament sobre els continguts teòrics, comentaris de sentències o altres resolucions, anàlisis de notícies o altres documents.

La detecció de plagi total o parcial o l'ús injustificat i encobert d'aplicacions d'IA suposarà la qualificació de suspens (nota zero), d'acord amb la normativa general de la Universitat de València. Els tipus de plagi poden consultar-se en: https://www.uv.es/plagio/tipos_de_plagio.html

BIBLIOGRAFIA

1.- Les perspectives feministes en el dret. Autonomia, gènere i dret.

- Larraín, M. (2022, 13 de junio). *Derechos sexuales y reproductivos: Hacia la autonomía plena del cuerpo de las mujeres*. En Voz Alta.
<https://envozaltarevista.org/2022/06/13/derechos-sexuales-y-reproductivos-hacia-la-autonomia-plena-del-cuerpo-de-las-mujeres/>
- López, R., Llamas, M. C., & Morondo, D. (Eds.). (2022). *El aborto desde los derechos humanos. Miradas jurídicas feministas*. Dykinson.
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/libro?codigo=734965>
- Naciones Unidas – Oficina del Alto Comisionado para los Derechos Humanos. (1979). *Convención sobre la eliminación de todas las formas de discriminación contra la mujer (CEDAW)*.
<https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/convention-elimination-all-forms-discrimination-against-women>
- Núñez, C. (Coord.). (2022). *El aborto en el Derecho Internacional de los Derechos Humanos* (Informe técnico). Biblioteca del Congreso Nacional de Chile.
<https://obtienearchivo.bcn.cl/obtienearchivo?id=repositorio/10221/23610/1/FINAL%20-%20REFUNDIDO%20-%20EI%20aborto%20en%20el%20DIDH.pdf>
- Parlamento Europeo. (2024, 11 de abril). *Resolución del Parlamento Europeo sobre la inclusión del derecho al aborto en la Carta de los Derechos Fundamentales de la UE (2024/2655 (RSP))* [Resolución n.º P9_TA(2024)0121]. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0121_ES.html
- Rodríguez Ruiz, B. (2014). *Cuerpo y ciudadanía: El aborto como derecho*. En E. Oliva Peña (Ed.), *Género y derechos fundamentales* (pp. 297–319). Instituto de Investigaciones Jurídicas, UNAM. <https://archivos.juridicas.unam.mx/www/bjv/libros/15/7096/13.pdf>

Rodríguez Ruiz, B. (2023).

Cuerpo y autonomía relacional. Perspectivas desde el aborto. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=7017997>

2. Dret internacional dels drets humans de las dones.

- Alonso et al. [2013]: «Una aproximación a las consecuencias de la crisis en el empleo femenino», IV Jornadas de Economía Feminista.
- Álvarez González, S.: "Sobre la discriminación sucesoria por razón de sexo en el Derecho iraní y el orden público español (Comentario a la Resolución de la DGRN de 20 de julio de 2016)", Bitácora Millenium: Derecho internacional privado, nº 4, 2016
- Azcárraga Monzonís, C.: Relaciones privadas internacionales: una puerta abierta a la discriminación por razón de sexo en FABREGAT MONFORT, G. (coord.): *Mujer y Derecho. Jornada de Igualdad de la Facultad de Derecho. Universitat de València, Tirant Lo Blanch, Valencia, 2011*
- Ezquerro, S. [2011]: «Crisis de los cuidados y crisis sistémica: La reproducción como pilar de la economía llamada real», *Investigaciones Feministas*, vol. 2.
- Federici, S., (2010) *Calibán y la bruja, mujeres, cuerpo y acumulación originaria*, Madrid, Traficantes de sueños
- Gálvez, L. y Rodríguez, P. [2011]: «La desigualdad de género en las crisis económicas», *Investigaciones Feministas*, vol. 2, págs. 113-132.
- Guamán, A. (2015) *Mujeres, reformas laborales y mercado de trabajo en (la) crisis: ¿Recuperación o precarización? Estudios financieros. Revista de trabajo y seguridad social: Comentarios, casos prácticos: recursos humanos*, N°. 386, 2015, págs. 17-40
- Juárez Pérez, P.: "Jurisdicción española y poligamia islámica: ¿un matrimonio forzoso?", *Revista Electrónica de Estudios Internacionales*, nº 23, 2012
- Marugán, B. [2014]: «Domesticar el trabajo, análisis con perspectiva de género de la reforma laboral», *Revista Estudios y Cultura*, núm. 59.
- Pateman, C. (2000): *El Estado de Bienestar Patriarcal*, Contextos, número 5.

3. Criminologia, dret penal i perspectiva de gènere

- LARRAURI, Elena, "Una agenda feminista (para la criminología)", *Jueces para la Democracia. Información y Debate. Dossier: feminismos y derecho*, núm. 101, julio 2021, pp. 5-20.
- SERRA SÁNCHEZ, Clara, "La distinción entre consentimiento y deseo como condición para ampliar la libertad sexual. Crítica al Proyecto de Ley de libertades sexuales", *Jueces para la Democracia. Información y Debate. Dossier: feminismos y derecho*, núm. 101, julio 2021, pp. 57-66.
- SMART, Carol, "La teoría feminista y el discurso jurídico", en BIRGIN, Haydée (comp.), *El Derecho en el Género y el Género en el Derecho*, Buenos Aires: Biblos, 2000, pp.31-71.

4. Dret de la persones i de las famílies amb perspectiva de gènere

- AGUILERA RULL, Ariadna, "Un análisis feminista de la atribución de la custodia", *Derecho de Familia* N° 54, 2012, pp. 181-195.
- CAÑIZARES LASO, Ana, "El tránsito de los derechos civiles de la mujer desde el franquismo al siglo XXI", en VERGE MESTRE, Tània et al., "Jornada sobre Derecho privado y género. Acto en recuerdo de la doctora Ariadna Aguilera Rull", *InDret* 1/2016.
- FARNÓS AMORÓS, Esther, "La gestación por sustitución de nuevo ante el Tribunal Supremo: la STS, 1.ª (Pleno), de 31 de marzo de 2022, como ejemplo de la encrucijada actual", *ADC, tomo LXXV, fasc. III (julio-septiembre)*, 2022, pp. 1281-1314
- IGAREDA GONZÁLEZ, Noelia, "La inmutabilidad del principio '*mater sempre certa est*' y los debates actuales sobre la gestación por sustitución en España", *Universitas. Revista de Filosofía, Derecho y Política*, n° 21, enero 2015, ISSN 1698-7950, pp. 3-19.

.

ORTIZ VIDAL. Mª D.: El repudio en el Código de Familia de Marruecos y la aplicación del Derecho Marroquí en la UE, Cuadernos de Derecho Transnacional, vol. 6, nº 2, 2014